

достатньо. Тому створення конкурентноздатних гібридів огірка корнішонного типу на сучасному етапі є досить актуальним. Успіх створення конкурентноздатних гетерозисних гібридів залежить від правильного, науково обґрунтованого добору батьківських форм, які повинні характеризуватись комплексом цінних господарських ознак.

Дослідження проводились протягом 2016–2018 рр. в Інституті овочівництва і баштанництва НААН в умовах захищеного ґрунту плівкових теплиць весняно-літньої культурозміни.

Мета досліджень полягала у створенні нових гіноєційних партенокарпічних батьківських компонентів огірка корнішонного типу, виділення кращих з високою комбінаційною здатністю за основними цінними господарськими ознаками.

За роки досліджень проведено скринінг 65 партенокарпічних генотипів огірка корнішонного типу покоління I₄₋₉ за господарсько-цінними (скоростиглість, рівень врожайності, віддача урожаю за першу декаду плодоношення, стійкість до хвороб, хімічний склад плодів) і морфобіологічними (кількість жіночих квіток у вузлі, колір, форма, маса зеленця та ін.) ознаками. З них для подальшої селекційної роботи підбрано чотири кращих інцухт-лінії огірка: F₅I₄ Кузя, F₇I₅ Парк, F₈I₇ №11 та F₆I₄ Голуб.

За результатами обліку урожайності всі партенокарпічні інцухт-лінії істотно перевищили гібрид Надія F₁ на 8–41 %, а гібрид Кріспіна F₁

за загальною урожайністю істотно перевищують лінії: F₆I₄ Голуб, F₅I₄ Кузя, F₇I₅ Парк на 4–18 %. Віддача урожаю за першу декаду плодоношення становила 43,8–54,5 %, товарність 82–92 %.

Лінії корнішонного типу, скоростиглі, кількість діб від масових сходів до плодоношення 41–45. Гіноєційність 80–100 %. Плід-зеленець короткий, довжиною 6 – 8 см, середня маса плоду 88 – 101 г. Плоди зеленого кольору, циліндричної форми з горбкуватою поверхнею, опушення складне білого та чорного кольору. Якість плодів у свіжому та переробленому виді оцінюється в 4,6–4,9 балів. Кількість жіночих квіток у вузлі 2–3. Гіркота відсутня. Лінії стійкі проти корневих гнилей та відносно стійкі проти пероноспорозу, бактеріозу і борошнистої роси.

Лінії мають високу комбінаційною здатність за рядом показників від 1,70 до 5,50.

Отже, за результатами досліджень для подальшої селекційної роботи створено нові материнські лінії, які будуть залучені у селекційний процес зі створення нових конкурентноздатних партенокарпічних гібридів огірка корнішонного типу. Дві лінії під назвами: Парк-18 та Голуб-18 вже передано, а лінії F₅I₄ Кузя та F₈I₇ №11 будуть передані в 2018 році до НЦГРРУ на експертизу для отримання свідоцтва про реєстрацію зразків генофонду рослин в Україні.

Ключові слова: огірок, лінія, скоростиглість, урожайність, товарність, гіноєційність, стійкість, комбінаційна здатність

УДК 633.36/37:631.54

ТОПЧІЙ О. В.

Український інститут експертизи сортів рослин, Україна, 03041, м. Київ, вул. Генерала Родимцева, 15,
e-mail: sops@sops.gov.ua
e-mail: ototchiy1992@gmail.com

ФЕНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ ТА РОЗВИТКУ СОЧЕВИЦІ ЗАЛЕЖНО ВІД ВПЛИВУ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ

Сочевиця характеризується досить високою посухо- й холодостійкістю і добре пристосована до умов помірного клімату. Краще переносить посуху, ніж інші бобові культури. Поліпшує родючість ґрунту завдяки здатності до фіксації атмосферного азоту, сприяючи підвищенню врожайності інших культур сівозміни.

Проте урожайність поки що залишається на досить низькому рівні, в середньому по Україні в 2015 р. урожайність сочевиці становила лише 1,2 т/га, у 2016 р. – 1,70 т/га., у 2017 р. – 1,38 т/га. Існує два шляхи підвищення врожайності: збільшення кількості рослин на одиниці площі; збільшення продуктивності окремих рослин.

Однак існують недоліки щодо виконання цих методів завдяки біологічним особливостям цієї культури. Сочевиця схильна до гілкування і переплетення рослин вусяками, завдяки чому створюється дуже щільний покрив. Під яким створюються сприятливі умови для розвитку грибкових хвороб (при згущенні посівів).

Метою досліджень є вплив мікродобрив та регуляторів росту на кількість сформованих стебел на рослині сочевиці. Дослідження виконували на Уладово-Люлинецькій дослідно-селекцій-

ній станції Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН (Калинівський р-н, Вінницької обл.), зона нестійкого зволоження Лісостепу України, впродовж 2015–2017 рр.

Сорт сочевиці 'Лінза' висівали в два строки: перший при температурі ґрунту на глибині 10 см 56°C, що припадає на кінець другої – початок третьої декади квітня, другий – 1012°C (друга декада травня). Застосовували мікродобрива Квантум-Бобові та Реаком-СР-Бобові, регулятори росту Стимпо та Регоплант у фазу бутонізація в запропонованій виробником дозі.

Кількість стебел на рослині збільшується поступово, зі значним «стрибком» у міжфазний період бутонізація-цвітіння, однак застосування мікродобрив та регуляторів росту мало деякий вплив на цей процес.

Найвищі показники були на дослідних ділянках після дії мікродобрива Квантум-Бобові: у 2015 р. за 1-го строку сівби, у 2016 р. за 2-го; у фазах утворення бобів та достигання у 2017 р. Також у поєднанні з регуляторами росту Регоплант у фазі утворення бобів (14,6 шт./рослину), Стимпо – у фазі цвітіння (11,2 шт./рослину) – 2016 р. та в усіх фазах росту й розвитку у

2017 р. за 2-го строку сівби. За 1-го строку сівби в 2016 р. у фазі досягання кращі показники були у варіантах Реаком-СР-Бобові + Стимпо (17,4 шт./рослину) та Реаком-СР-Бобові + Регоплант у фазі цвітіння 2017 р. (19,0 шт./рослину). Також у 2015 р за 2-го строку після застосування регулятора росту Регоплант в усіх фенологічних фазах.

У середньому за роки досліджень найменша кількість стебел сформувалася на рослинах у контрольних варіантах за обох строків сівби. Лише за 2-го строку у фазі досягання у варіанті

Реоком-СР-Бобові + Стимпо отримано менші показники – 9,8 шт. проти 10,7 шт. на рослину в контролі.

Отже, аналізуючи отримані дані можна сказати, що в середньому за роки досліджень на значення кількості стебел на рослині значний вплив має мікродобриво Квантум-Бобові та в поєднанні з регулятором росту Стимпо за 1-го строку, після дії регулятора росту Регоплант за 2-го строку.

Ключові слова: сочевиця, кількість стебел, мікродобрива, регулятори росту.

УДК 631.526.3:004.77

ШКАПЕНКО Є. А., МАСЛЕЧКІН В. В., МАЖУГА К. М.

Український інститут експертизи сортів рослин, Україна, 03041, м. Київ, вул. генерала Родимцева, 15
e-mail: kukluskot@gmail.com, тел. (044) 258-34-56

ІНФОРМАЦІЙНИЙ СУПРОВІД ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ЗАЯВКИ НА СОРТ РОСЛИН

Сучасні фундаментальні та прикладні дослідження в сільському господарстві базуються на впровадженні новітніх інформаційних технологій, біометричних моделей і методів, де враховують і поєднують генетичні й емпіричні закономірності мінливості окремих морфобіологічних та господарсько-цінних ознак за комплексної оцінки нових сортів рослин. Результати комплексу польових і лабораторних досліджень під час кваліфікаційної експертизи сортів рослин мають бути достовірними та об'єктивними для прийняття кінцевого рішення за заявкою на сорт рослин.

Основною метою створення інформаційної системи (далі – ІС) є забезпечення ефективної науково-технічної підтримки процесів виконання функціональних обов'язків та управління системою експертизи сортів рослин, з усуненням можливих загроз в критичних точках менеджменту, зокрема досягнення максимальної прозорості проходження етапів науково-технічної експертизи заявок на сорт рослин та уникнення можливих корупційних ризиків суб'єктивного впливу.

Сервісний офіс «Кабінет заявника» – це програмно-апаратний комплекс, призначений для обробки документів і автоматизації роботи користувачів в управлінні автоматизованої інформаційної системи УІЕСР. Автоматизований офіс привабливий тим, що забезпечує внутрішній зв'язок персоналу структурних підрозділів УІЕСР та надає їм нові засоби комунікації із заявниками (джерело - користувач інформації).

В УІЕСР впроваджено автоматизовану систему контролю обігу документів, складових яких є заявка на сорт рослин. Для оперативності та якості експертизи заявки на сорт рослин за формальними ознаками та в подальшому на всіх етапах кваліфікаційної експертизи виникла виробнича необхідність розробки інформаційного

модуля розподілу та контролю вхідної кореспонденції на основі електронної взаємодії в процесі руху до експертизи заявки на сорт рослин та електронної імплементації у базі даних «Сорт» з подальшою передачею інформації про результати експертизи до особистого «Кабінету заявника».

Розробка електронного сервісного офісу «Кабінет заявника» ставить перед виконавцями наступні задачі:

- створення точки доступу користувачів до системи УІЕСР через веб-ресурси Мінагрополітики;
- корінна модернізація та розширення сервісів існуючого «Кабінету заявника» на веб-сайті УІЕСР;
- реєстрація заявок на сорт рослин в електронному журналі реєстрації;
- автоматизація проведення формальної експертизи;
- інформаційний супровід щодо стану проходження заявки, надання реєстраційних документів;
- фіксація платежів від користувачів щодо заявок на сорти рослин;
- забезпечення інформаційного діалогу з заявником у автоматичному режимі;
- консолідація та аналіз результатів дослідних даних на предмет формування експертного висновку щодо можливості реєстрації заявленого сорту;
- оперативне надання заявникам всієї інформації щодо виконання заявки на сорт рослин;
- ведення електронного архіву інформації щодо заявки на сорт рослин;
- забезпечення дотримання черговості проходження заявок на сорт рослин.

Ключові слова: сорт, заявка, експертиза, кабінет заявника, інформація, модуль, кеш, джерело.